

ГОЛЯС ЦАРКВЫ

РЭШПИНА-ГРАМАДЗКІ ЧАСАПІС ПРАВАСЛАУНЫХ БЕЛАРУСАЎ

Выдае Рада Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы

Рэдагуе Калегія, Адрыс Рэдакцыі: Цана 1 дамыр

“The Voice of the Church”, 401 Atlantic Av., Brooklyn, N. Y., 11217

№ 48

СЪНЕЖАНЬ — 1977 — DECEMBER

ГОД. 23

АРХІПАСТЫРСКАЕ ПАСЛАНЬНЕ САБОРУ ЕПІСКАПАУ БЕЛАРУСКАЙ АЎТАКЕФАЛЬНАЙ ПРАВАСЛАУНАЙ ЦАРКВЫ

Дастойнаму Святарству і ўсім Багалюбным Праваслаўным
Вернікам Народу Беларускага на чужыне і на Бацькаўшчыне.

„Як прышла паўніня часу, Бог паслаў Сына Свайго,
роджанага ад жанчыны, роджанага пад Законам,
каб адкупіць падзаконных, каб мы атрымалі ўсы-
наўленыне”. (Гал. 4:4-5).

ХРЫСТОС НАРАДЗІЎСЯ!

Дарагія і любыя Богу Сёстры і Братья, духоўныя дзецы нашыя!

Раджэнъне Хрыстовае стала-
ся і па сяняшні дзень найва-
лікшай падзеяй у гісторыі
святу. Мы ўрачыста адзнача-
ем свята Раджэнъня Збаўцы
нашага Ісуса Хрыста, і яно
живе ў нас і будзе вечна
жыць у нашых сэрцах у тых,
хто верыць у Яго.

Мінае слава гістарычна вя-
лікіх людзей.

Іхныя імёны зьнікаюць з
людзкой памяці. Але ня зьні-
кне памяць Нараджэнъня
Хрыстовага. Св. Апанас Вя-
лікі піша: „Узрадуйцеся, сёс-
тры і братья, вялікай радасцю.
Сьпявайце і ўсладуляйце
Яго, будзьце ўдзячнымі —
прыйдзезе алдайце съвятаблі-
васць Госпаду Славы”.

Святы Апостал Павал кажа, што Збаўца Хрыстос нарадзіўся ў Бэлле, „як прышла паўніня часу”. Тады настаў падзел часу на дахрысьціянскі, і час Хрысьціянскі. Час Хрысьціянскі зьяўляецца часам уваскрошаньня і збаўленьня. У часе прыходу Хрыста быў вялікі духовы крэзіс. Госпад Бог паслаў Свайго Адзінароднага Сына, Ісуса Хрыста, на зямлю, каб не дапусьціць да поўнага ўпадку людзей, каб выбеліць нас ад грахоў, злучыць з Сабою, крыніцаю Любові. Ен, Сын Божы, вечна будучы ў славе Айца, неабхоплены нашым уяўленьнем, зьяўляецца нам відомым дзеля таго, каб прыпомніць чалавеку пра ягоную падобу і вобраз Божы.

Госпад наш Ісус Хрыстос прыносіць на зямлю любоў. Дзеля гэтага радасна ўсклікалі святыя Ангелы на небе: „Слава Богу на вышынях, а на зямлі мір, між людзей дабраволенне”. (Лк. 2:14). Гэтыя радасныя слова падносяць нас у высь да Неба, да Господа, з надзеяй атрыманьня супакою. Кажны добры чалавек цешыцца з людзей, якія маюць любоў у сабе. Кажнае дзіцё цешыцца, агрэтае любоўю бацькоў сваіх. Любоў — найбольшая цнота нашая; яна пеерамагае ўсё. Любоў ёсьць вечная, „бо Бог ёсьць вечная Любоў.” (І Ян. 4:8).

Тры мудрацы пасльяшылі да Народжанага Дзіцятка, і прынясьлі Яму дары — золата, ладан і сыміру. Станем і мы прад Святым Прастолам Яго ў святых храмах ды паднясём Яму ў дзень гэтых — Раджэння Хрыстовага — свае дары: чыстыя, съветлыя, поўныя любові душы свае. Станем Прад Ім і ўзынясём радасна свае малітвы, — хвалу Яму. Выкажам нашую, ўва ўсім згодную з Ім, волю, ды нашае няспыннае імкненне да Святла і Прауды Яго. И гэтыя нашыя радасныя малітвы злучацца з малітвамі родных і блізкіх, па ўсім съвеце рассыпаных, бо тады ўсе разам мы будзем з Богам і Збаўцам нашым, бо Ен усюды прысутны. Ен тады усьцешыць усіх нас, як адну Яму любую сямейку. И Ен будзе радавацца з таго, што мы прыгожа песнямі славім Ягонае Раджэнне.

Дзеля нашых малітваў Ен споўніць нашае жаданьне ды прыме нашы імкненны да Прауды Яго. Бо-ж Ен прыйшоў на зямлю дзеля таго, каб абдорыць нас бязьмежнай Ласкай і Любоўю, „каб мы атрымалі ўсынаўленне”. И Ен чакае, каб мы прыходзілі да Яго, з любоўю прасілі, заўсёды і стала прыймалі неабмежаныя Ягоныя дары, бо ніколі яны невычарпалыя ў Крыніцы М ласкай Ягоных. Выйдзем настурач Госпаду, і пазнаем сваю Боскую вартасць, сваё нябеснае пакліканье, свой поступ росту ў высь. Злучымся з Богам, і Ен падымет нас да неба і дасць нам месца праваруч Сябе.

Мы павінны праводзіць кожнае хрысьціянскае свята, разважаючы пра існасьць і мэту яго, усведамляючы наш абавязак да яго, каб не абярнулася яно ў свята съвецкае — звычайных матарыяльных пацех. Але мы будзем святкаваць Свята Раджэння Хрысто-

З НАРАДЖЭНЬНЕМ ХРЫСТОВЫМ

і з НОВЫМ — 1978 — ГОДАМ

в і н ш у е м

Высокапраасьвячэннайшых Уладыкаў нашых —

МІТРАПАЛАІТА АНДРЭЯ,

АРХІЕПІСКАПА МІКАЛАЯ.

*Дастойнае съятарства, Дыяканства, увесь Клер Царкоўны,
Царкоўныя Рады, Брацтвы і Сястрыцтвы, Грамадзкія Ўстановы,
Арганізацыі Моладзі нашай, усіх вернікаў Св. БАПЦарквы
і ўвесь Беларускі Народ.*

Радэ БАПЦарквы

З НАРАДЖЭНЬНЕМ ХРЫСТОВЫМ

і з Новым — 1978 — годам

шчырыя вітаныні і найлепшыя пажаданыні

Братом і Сёстрам у Хрысьце

Ад Прат. а. Васіля і Матушки Марыі Кендышаў.

вага паважна ё набожна. Няхай Госпад ахавае ўсіх нас, і няхай будзе съяткаванье нашае мілым Збаўцу, Нованараджанаму Дзіцяцьку.

Гэткія нашыя жаданыні і просьбы складаем Боскаму Дзіцяцьку Хрысту на рукі Каралеўны Нябеснае Найсьвяцейшае Дзевы Марыі, заступніцы і пасярэдніцы між намі і Сынам Сваім — Сынам Божым. З перакананьнем і вераю прывітаем адзін аднаго съятым Калядным прывітаньнем **ХРЫСТОС НАРАДЗІЎСЯ!** — ЯГО СЛАЎЦЕ!

І з гэтай Веряю, Любоўю і Надзеяй на Господа і Збаўцу нашага Ісуса Хрыста вітаем вас, усячэнсия Айцы, і любыя Сёстры і Браты з радасным съятам Раджэнья Хрыстовага, і ўсклікем: Радуйцеся! Христос Нарадзіўся! І вітаем усіх вас з надыходзячым **НОВЫМ ГОДАМ**.

Ласка, Супакой і Міласць Господа Бога, для нас Народжанага, Правадыра жыцця нашага Ісуса Хрыста, Любоў Бога Айца і Лучнасць Святога Духа няхай будзе з усімі вамі, цяпер і ўвесь час, і павек-вякоў. Амін.

Каляды, лета Божага 1977.

З БОЖАЕ ЛАСКІ

Пакорны ў Богу — АНДРЭЙ, Мітрапаліт.

Пакорны ў Богу — МІКАЛАЙ, Архіепіскап.

ЕВАНГЕЛЬЛЕ АД ЛУКАША; 2, 1-20

Дзеялася ў дні тыя: выйшаў ад Кесара Аўгуста загад зрабіць перапіс па ўсёй зямлі. Гэтае съпісаньне было першае ў часе гаспадарання Кірынэя ў Сырыі. І пайшлі запісвацца ўсе, кожны ў сваё места. Пайшоў і Язэп з Галілеі, з места Назарэту, у Юдэю, у места Давыдава, званае Бэтлеэм, бо ён быў з дому і роду Давыдавага; каб запісанае з Марыяй, заручанай з ім жаною, якая была цяжарнай. І сталася: як яны былі там, надышоў дзень, калі настаяў час ёй радзіць. І парадзіла Сына свайго Першароднага, спавіла Яго, і палажыла Яго ў ясьлях, бо нястала ім месца ў гасподзе. У тэй-же ваколіцы былі на полі пастухі, якія на варце начнай съцераглі статак свой. І вось Ангел Гасподні стануў прад імі, і звязаныне Гасподніе азарыла іх; яны-ж праняліся страхам вялікім. І сказаў ім Ангел: — ня бойцеся! Я авбяшчаю вам вялікую радасць, якая будзе ўсім людзям. Бо сёння нарадзіўся вам у месьце Давыдавым Збавіцель, Хто ёсьць Хрыстос Госпал. І вось вам знак: вы знайдзеце Дзіцятка ў пялёнках, паложанае ў ясьлях. І раптам зьявілася з Ангелам вялікае воіства нябеснае, славячы Бога і прамаўляючы: — Слава на вышынях Богу, і на зямлі мір; між людзей дабраволен্�не. — Калі-ж ангелы адышлі ад іх на неба, пастухі сказалі адзін аднаму: — пойдзем да Бэтлеему і паглядзім, што там здарылася, пра што авесьціў нам Госпад. І яны хутка пайшлі, і знайшлі Марыю і Язэпа і Дзіцятка, паложанае ў ясьлях. А, убачыўши, рассказалі пра ўсё, што было авбешчана ім пра Дзіцятка. І ўсе, слухаючы, дзівіліся з таго, што рассказвалі ім пастухі. Марыя-ж захавала ўсе тыя слова, зберагаючы іх у сэрцы сваім.

І вярнуліся пастухі, славячы і ўзносячы хвалу Богу за ўсё, што чулі і бачылі, як і сказана ім было.

І калі прыйшло восем дзён, і прыйшоў час абрэзанья Яго, далі Яму імя Іус, нарачонае праз Ангела яшчэ да зачацця Яго ў улоньні. А калі споўніліся дні ачышчэння іх, паводле закону Майсеевага, прынясьлі Яго ў Ерусалім, каб паставіць Яго прад Госпадам; як і напісана ў законе Гасподнім: каб усякае дзіця мужчынскага полу, якое разрывае ложа сну, Госпаду пасвячана было. І каб прынясьлі ў ахвяру, як запавядана ў законе Гасподнім, дзівье горлінкі ці двое галубянятак.

З верай і надзеяй на адраджэньне між людзей Любові і Прауды Божае рэдакцыя „Голосу Царквы” шле шчырае вітанье чытачом сваім і дапісчыкам і ўсім Братом і Сёстрам у Хрысьце

*З НАРАДЖЭНЬНЕМ ХРЫСТОВЫМ
i з Новым — 1978 — Годам.*

НАРАДЖЭНЬНЕ ХРЫСТОВАЕ

Прыйдзе Госпад! Гэта былі слова, гэта была вера і надзея, якая жыла ў сэрцах многіх людзей сярод старых Ізраільскіх грамадаў. Гэтая вера і надзея перадавалася з пакаленіня ў пакаленіне і не выгасала ў набожных людзей. Вераю гэтаю было пранята сэрца старца Сымеона, які свой старэчы час праводзў у чытаныні Св. Пісаныня і ў гарачых малітвах да Бога, каб дазволіў яму ўбачыць і спаткаць Збавіцу народу.

І стаўся цуд: Госпад Бог выслушаў ягоную просьбу-малітву і аднай ночы адкрыў яму, што ён не памрэ, пакуль не пабачыць Прызначанага Збавіцеля роду людзкога ўласнымі вачымі.

Пастарэй Сымеон, і ягоныя очы аслаблі. І вось Той, на Якога так доўга чакалі, зъявіўся. Зазвязала Зорка Бэтлеемская, каб асьвяціць схаванае ў цемры, выявіць думкі людзей.

У беднай пячоры-варцепе нарадзіўся Ён Ісус Хрыстос, наш Збавіцель, Валадар Неба і Зямлі. Маці Божая спавіла Яго і палажыла ў ясьлях-жалабку на сене. Ужо самым месцам свайго Нараджэння Госпад Бог зазначыў нам, дзе знаходзіцца веліч нашых скарбаў духовых. Яна знайходзіцца ў пакоры, лагоднасці, чысьціні сэрцаў і душаў, як у евангельскіх пастушкоў. Дзеля гэтага таксама съвятыя Ангелы заспівалі сваю песньню нябесную: „Слава на вышынях Богу, і на зямлі мір, між людзей дабраволенне” — перадусім бэтлеемскім пастушком, і ім-жа абвесцілі, што ў Бэтлееме нарадзіўся Збавіцель Ісус Хрыстос.

Бэтлеемскія пастушки былі простыя, але вельмі набожныя людзі, якія, як і праведны Сымеон, размаўлялі часта пра прыход Збавіцеля, часта таксама ўглядаліся ў неба і паланеючымі вачымі сэрцам чакалі на Яго. Пры ўсёй сваёй простай натуры яны мелі моцную веру, пры ўсёй сваёй уяўнай грубасці мелі чыстыя лагодныя сэрцы, поўныя страху Божага, пры ўсёй сваёй беднасці валодалі вялікімі скарбамі чистага сумлення прад Богам і людзьмі. За сваё палымянае чаканыне Збавіцеля, за сваю веру і надзею на Бога, за свае вялікія цноты душы і сэрца, простыя бэтлеемскія пастушки атрымалі вялікую міласць ад Господа — яны першыя дадзедаліся пра Нараджэнне нашага Збавіцеля, першыя сталіся годнымі пабачыць Яго і першыя ад імя роду людзкога пакланіліся Яму, як кажа съвяты Евангеліст Лукаш.

Другімі, якія зъявіліся ля ясьляў Дзіцяці, былі мудрыя валхвы: Мэльхіёр, Гаспар і Валтасар. Такім чынам Госпад пры пакланеніні Яму выявіў Міласць Сваю найперш людзям самym простым і людзям самай высокай наўку — тром Каралём Духа.

Гэтыя Валхвы-магі сталіся годнымі пакланіцца Дзіцяці, бо валодалі такімі духовымі скарбамі, як глыбокая і шчыграя вера ў Гос-

пада Бога і надзея на прыход Збаўцы Госпада. Будучы прадстаўнікамі тагачаснае высоке навукі на ўсходзе, яны шукалі, падобна грэцкаму Сакрату, Адзінага Бога і знайшлі Йго.

Гэтым Госпад Бог наш ясна кажа, што Ёму мілы і прыемны кожны, мілы самы звычайны просты чалавек, калі толькі ён мае чыстае і набожнае сэрца; Яму прыемны і самы мудры вучоны чалавек, калі ён толькі ведае межы сілаў і магчымасцяў свайго разуму ды ўмее падпарадкаваць яго Найвышэйшаму Розуму — Тварцу Святу, і калі ён умее выкарыстоўваць свае веды на славу Божу і на ўжытак людзей. Гэта вялікая навука для нас, якая кажа нам, што усе мы, бяз розніцы нашага стану, асьветы, веды, можам быць разам з Ім, нашым Збавіцелем, калі толькі мы маем чыстае сэрца і душу, і калі імкнёмся да Яго. Такіх усіх ён з радасцю прыимае і святасловіць. Для Яго ня мае асаолівае вартасці наша становішча на зямлі, а толькі чысціня сэрца і сумлення, пакора й паслухмянасць Духа, цярплівасць, надзея і адданасць волі Божай.

Калі мы судзем хоць часткова валодаць гэтымі скарбамі, мы будзем таксама сярод пастушкоў, валхвоў, і будзем славіць Нованараджанага Збавіцеля нашага Ісуса Хрыста разам з імі, як Святы разуму, Зорку ў цемры і Сонца Праўды.

Дарагія браты і сёстры! Так перад тысячалетцямі праведныя і пабожныя людзі чакалі на Яго з сэрцамі поўнымі любові да Бога і гаварылі сабе: „Прыйдзе Ён, наш Мэсія, наш Збавіцель!” А што мы цяпер скажам? Для нас Ён ужо прыйшоў, і кожнага году прыходзіць. Таму мы цяпер таксама чакаем на Яго і таксама гаворым сабе: „прыйдзе Ён наш Збавіцель”. І вось Ён, Нованараджаны Ісус Хрыстос, сёньня прыйшоў да нас. Ён прыйшоў да нас, як бязъмежная любоў, радасць роду людзкога! і будзе аж да Другога Прыйсця Свайго, як Праведны судзьдзя, ува ўсёй величы сваёй, кожны год прыходзіць да нас, як наш Пацяшыцель, як Найсвяцейшы Наставнік. Таму мы ўсе разам, пад аслонай Ягонае Ласкі, радасна сяплюваем: „Хрыстос Раджаецца — радуйцеся!

Яго слаўце! Але важней для Яго і для нас, ня толькі славіць, але і мець Яго ў сэрцах нашых! І сэрцы нашыя павінны быць заўсёды адчыненымі для Яго. Мы ж ня раз чулі ўжо Ягоныя вялікія слова: . . . „Сыне Мой, адчыні Мне сэрца тваё!” Нованараджаны Хрыстос напэўна пастукаецца ў дзіверы сэрцаў нашых. Спраўджа-ж, ці не зачынены яны для Яго? Няхай ён знайдзе сёньня ўсе нашыя сэрцы ня толькі адчыненымі для Яго, але і з фіміямам нашае веры, любові і вялікай удзячнасці для Яго, каб мы маглі праўды, як тыя пастушки, ці валхвы, стаць на калені прад Ім, і маючы Яго ў сэрцах сваіх, радасна засплюваеть: — Хрыстос Нарадзіўся — радуйцеся! Хрыстос прыйшоў — усладуляйце Яго.

(З архіву Св. пам. Уладыкі Васіля)

ДА ГАДАВІНЫ УСТАНАУЛЕНЬНЯ НАВАГРАДЗКАЙ МІТРАПОЛІІ

Дакладных вестак пра пачаткі хрысьціянства на нашых землях німа. Але ведама, што ужо у X веку была ўстаноулена епіскапская катэдра ў Полацку (992 г.); у XI-ым — у Тураве (1005) і на пачатку XII-га ў Смаленску. У гэтыя часы хрысьціянства ўжо асыни мала ўсё насельніцтва нашых земляў. У гэтыя-ж часы пачалося пісаньне рэлігійных кніг, і выявіліся глыбока-набожныя асобы, якія прысьвяцілі сваю дзеянасць і жыцьцё служэнню Богу і людзям. Сярод іх вылучаюцца праведнікі, якія пазней заічаны да ліку святых, як — Святая Афрасія, князёуна Полацкая, Св. Крыла Гураускі, Св. Аўраам Смаленскі...

З часам епіскапствы, якія ў духунаі дзеянасці падлягали Канстантынопальскай Патрыярхіі, сталі злучацца ў Мітраполіі. Але Мітрапалітаў паставяляла Патрыярхія Канстантынопальская. Сыпярша оыла ўстаноулена Кіеўская Мітраполія для ўсіх усходня-славянскіх плямёнаў. Пазней стала ўзрастаць Княства Маскоўскае, і паўстала Вялікае Княства Літоўскае, якое, дарэчы адцеміць, было зарганізавана ў вялікай меры сіламі нашых продкаў, і ў якое ўвайходзіла ўся тэрыторыя рассяяленья нашага народу. Падтрычныя падзеі спрычыніліся да падзелу Кіеўской Мітраполіі на Мітраполію Маскоўскую і Мітраполію Літоўскую.

Першая Мітраполія на нашых землях была заснаваная ў 1291 годзе, з сядзібай у Наваградку. Першым Мітрапалітам Наваградзкай Літоўской Мітраполіі оыу грэк Феафіл. Мітраполія мела зацьверджаныне Канстантынопальская Патрыярхія. Другім Мітрапалітам быў зацьверджаны беларус Раман. Па съмерці Мітрапаліта Рамана быў паставлены Мітрапаліт Кіпрыян, балгарын, які кіраваў Мітраполіяй з 1375 па 1389 г.

Треба адцеміць, што хоць Кіеў з 1362 году ўвайшоў у склад Вялікага Княства Літоўскага, аднак і маскоўскія Мітрапаліты трывалісія тытулу „Мітрапаліт Кіеўскі”, хоць-жа тытул „Кіеўскі” быў толькі намінальным. Абодва Мітрапаліты, як маскоўскі, так і літоўскі, у Кіеве не бытавалі: маскоўскія Мітрапаліты жылі ў Москве, а літоўскі — у Наваградку, а потым у Вільні.

Тагачасная „Масковія” тады, як звычайна і ўсьцяж, была агрэсіўнай, як у палітыцы, так і справах царкоўных, і старалася захапіць кіраўніцтва царкоўнае праз Мітрапалітаў. Былі-ж і такія часы, калі абедзвеюма Мітраполіямі кіравала адна асoba, маючы сталае бытаваныне ў Москве. Гэткае кіраўніцтва было моцна няспрыяльным да Вялікага Княства Літоўскага, якое ў той час становілася адным з наймацнейшых княстваў на ўсходзе Эўропы.

Вялікі Князь Вітаўт пачаў стараныні, каб устанавіць незалеж-

ную, не звязаную з Маскоўскай, Мітраполію. Дзеля таго па съмерці Мітрапаліта Кіпрыяна, князь Вітаўт звярнуўся да Канстантынопальскага Патрыярха з просьбай паставіць на Мітрапаліта Полацкага Епіскапа Феадоса. Але Патрыярх не згадзіўся на гэта, а паставіў свайго кандыдата — грэка Фоція (1408). Вітаўт пагадзіўся прыніць Фоція з умовай, што ён застанецца ў Кіеве і абыйме мітрапалічны пасад Вялікага Княства Літоўскага. Тымчасам Фоцій, пабыўшы кароткі час у Кіеве, выехаў у Маскву і там устанавіў сваю сядзібу, наведваючы Мітраполію Літоўскую час-ад-часу, і то, пераважна, толькі ў справах матарыяльных, з чаго князь Вітаўт быў, бязумоўна, незадаволены.

У той час наведаў і часова затрымаўся ў Вялікім Княстве Літоўскім ігumen Дэчанская манастыра ў Сэрбіі — Архімандрит Грыгоры Цамблак. Сын багатых бацькоў, родам з Балгарыі, Грыгоры Цамблак быў на той час высока-асвяченным чалавекам. Належную адукцыю атрымаў у Грэцыі. Ягонае красамоўства прыцягвала слухачоў. Творы ягоныя карысталіся вялікай павагай. Затрымаўшыся на даўжайшы час у Княстве Літоўскім, ён правіў Божыя Службы ў розных парафіях і праславіўся сваімі казаніямі.

Князь Вітаўт пазнаёміўся з Грыгорыем Цамблакам у часе ягонага пабыту ў Вільні. Маючы станоўчае наважанье ўстанавіць незалежную Мітраполію ў Вялікім Княстве Літоўскім, Вітаўт запрасіў Грыгорыя Цамблака ачоліць Мітраполію Літоўскую. І Грыгоры даў сваю згоду. Аднак заходы Вітаўта супольна з літоўскім епіскапамі ня мелі посыпеху. Тагачасны Патрыярх Канстантынопальскі, настаўлены адмоўна праз Фоція і пасланцоў з Масквы, ня прыхіліўся да пасланьня-просьбы епіскапаў літоўскіх і пакінуў на пасадзе Мітрапаліта Літоўскага раней прызначанага Мітрапаліта Фоція.

Ідучы да пастаўленай мэты, Князь Вітаўт зажадаў склікаць Сабор. І Сабор быў скліканы ў сакавіку 1415 году ў Наваградку. На сабор прыбылі епіскапы: Феадос Полацкі, Яўфім Тураўскі, Ісая Чарнігаўскі, Дыяніс Луцкі, Гэрасім Уладзімерскі і Харытон Холмскі, клер і баяры. На Саборы быў выбраны на Мітрапаліта Ігумен Грыгоры Цамблак. Князь Вітаўт зноў паслаў Ігумена Грыгорыя да Патрыярха на зацьверджанье, гэтым разам у суправодзе пасольства. Але і на гэты раз пастанова Патрыярха была адмоўная.

Калі-ж паўторная спроба не дала жаданых вынікаў, 15-га лістапада 1415 году, пад кіраўніцтвам Полацкага Архіепіскапа Феадоса адбылася хіратонія Ігумена Грыгорыя ў епіскапы, і быў ён узведзены на пасад Першага Герарха Літоўскай Мітраполіі, з тытулам — Мітрапаліт Кіеўскі і Літоўскі.

Мітрапаліт Грыгоры Цамблак кіраваў Наваградзкай Мітраполіяй з 1415 па 1420 год. У склад Літоўскае Мітраполіі ўваходзілі

IX САБОР УПЦАРКВЫ Ў США

У днёх 7-9 кастрычніка сёлета, у Філядэльфії ў катэдры Св. Уладзімера, адбыўся Дзяявіты Сабор Украіnsкае Праваслаўнае Царквы ў ЗША. Гэта быў звычайны чарговы Сабор, які адбываецца кожны трэйці год. Паўнапраўных удзельнікаў Сабору было 162 асобы: трох Епіскапы — Мітрапаліт Месьціслаў, Архіепіскап Марка і Епіскап Канстантын, — 50 сьвяцінікаў, 95 дэлегатаў ад парафіяў, 7 сяброў папярэдняе Рады Мітраполіі і 7 прадстаўнікоў цэнтральных царкоўных установаў. Як пачэсны сябра Прэзыдыюму на Саборы быў прысутны правячы Епіскап УАПЦарквы на Заходнюю Эўропу Уладыка Архіепіскап Орэст. Папераджалі Сабор — Канферэнцыя Духавенства і Нарада сяброў Пэнсійнага Фонду. Сабор пачаўся адслужжэннем Св. Літургіі і Малебну пад провадам Епіскапа Канстантына, і прыняццем Споведзі і Прычастві Духавенствам і дэлегатамі Сабору,

Сабор адкрыў і праводзіў Уладыка Мітрапаліт Месьціслаў. Пасьля адсыпівання „Цару Нябесны” і „Вечнай памяці” супачыўшым архіпастырам, пастырам і вернікам, быў абрани Прэзыдыюм Сабору і дапаможныя камісіі. Галоўную прамову пра агульны стан Царквы выгласіў Мітрапаліт Месьціслаў. У прамове ўспомнены важнейшыя мамэнты ў царкоўнай дзейнасці за мінулыя трох гадоў і адзначаны, як карысныя ў развоі Царквы, так і ад'емныя.

Епархii: Полацкая, Тураўская, Смаленская, Чарнігаўская і Уладзімерская.

У дзень пастаўлення Ігумена Грыгорыя Цамблака на Мітрапаліта епіскапы Княства Літоўскага саборна падпісалі новае пасланыне, у якім азінавачвалі Мітрапаліта Фоція і выказвалі дакор Імпэратору Мануілу за лішні ўгляд у царкоўныя справы. У сваім пасланыні літоўскія епіскапы спасылаліся на Першае Апостальскае правіла, згодна якога два або трох епіскапы могуць высьвячаць епіскапа — Мітрапаліта, як гэта ўжо і было на практицы у Балгароў і Сэрбаў. Найбалей епіскапы выпраўдваліся тым, што Ласка Святога Духа адноўкава дзеіць у ўсіх праваслаўных епіскапаў. Епіскапы адкідалі дакоры, што яны, нібы на сваю руку пастаўляючы Мітрапаліта, падрываюць царкоўнае адзінства. І сцьвердзілі — „няхай гэтага ня будзе” — бо ўсё пераданае Царкве Апосталамі і Св. Айцамі яны датрымоўваюць і паправаслаўнаму вызнаюць. Пасланыне падпісалі восем Архірэяў: Полацкі, Смаленскі, Тураўскі, Чарнігаўскі, Луцкі, Уладзімерскі, Перамышлеўскі і Холмскі.

Гэты гістарычны чын Наваградзкага Сабору ў 1415 годзе пала жыў пачатак поўнага падзелу некалі аднай Кіеўскай Мітраполіі на дзве самастойныя Мітраполіі: Літоўскую і Маскоўскую.

Пазней Мітрапалітаў выбіralі і пастаўлялі епіскапы Літоўскага (Беларускага) Мітраполіі. І, звычайна, атрымлівалі прызнаныне і дабраславенства Канстантынопальская Патрыярхія.

Уладыка Месьцілаў даўжэй запыніўся на цяперашнім стане Царквы і адцеміў досьць цяжкі стан Царквы з увагі на недахоп съвтарства. Гэта, бадай, агульнае зъявішча ў эміграцыйных цэрквах, і бязумоўна дрэнна адбіваецца на царкоўнай дзейнасці. З гэтага вынікае недастатковая абслуга вернікаў, асабліва ў парафіях, якія ня маюць сталых настаяцеляў. За паважнае недацягненне Уладыка Мітрапаліт уважае адсутнасць у структуры Кансысторыі Місійнага аддзелу, які-б патсіліў контакт кіраўнічых Царквою ўстаноў з духавенствам, вернікамі і парафіяльнымі управамі. Недастатковая сувязь спрычыняеца да пагоршання матарыяльнага стану, асабліва ў некаторых парафіях, што адбіваецца і на агульнім стане Царквы. Адзначана таксама недастатковая абслуга вернікаў праз друкаванае слова. І, як выглядае, заходы ў гэтым кірунку трапляюць на цэлы шэраг перашкод, а найболыш значныя з іх — занік у людзей ахвоты да чытання паважных кніг наагул, а рэлігійнай літаратуры асабліва; і асабліва заўважаеца гэта на роцжаных ужо ў Амэрыцы. І дадамо ад сябе, гэта, нажаль, агульнае зъявішча сярод эмігранціх зтуртаванняў, асабліва ў ЗША; упłyвае на гэта духовая атмасфера сярод амэрыканскага молатці.

З удзячнасцю Уладыка Месьцілаў успамянуў пра вялікую працу, якую выканала Навукова-Багаслоўскі Інстытут Царквы, асабліва ў дзялянцы забясьпечання Царквы ў багаслужбовыя кнігі і нотныя песенныя выданьні да царкоўнага съпеву. Таксама з вялікім прыгнаньнем азвіўся пра дзейнасць Аб'яднання Сястрыцтва Украінскае Царквы, якое ўзбагаціла скарбніцу Царквы ..Энцыклапедыя для моладзі” ды іншымі вартаснымі кніжкамі. За вельмі добры дарунак Царкве ўважаеца зъявінне афіцыйнага органу Аб'яднання — месячніка „Вера”.

Найболышае з паважных дасягненняў — упручомленыне ўласнае Духоўнае Сэмінарыі, наяўнасць якой у ўсякай Царкве съветчыць пла пачинню яе арганізацыйнае будовы. Аправа чаго, як вазначыў Уладыка Месьцілаў: — „Духоўная школа — гэта ня толькі навучальны заклад для выхавання съвтарскіх кадраў, але і кузня ўзбагачэння Царквы ў не-прамінанія духоўныя вартасці. Яшчэ і дасюль жывём лагобкам Кіева-Магілянскай Акадэміі. Школы Усяленскага Брацтва ў Львове лы іншых брапкіх школ. На ўзорчаным праз іх лабрадарным грунче ўкраінскай душы вырасла і Св.-Софійская Сэмінарыя ў Баўніт Бруку, далёка ад Балькавічыны, у няспрыяльных, а часта й варожых да нашга Царквы абставінах”.

Уладыка паведаміў пра ўдзел прадстаўнікоў Сэмінарыі ў кансультацыйнай нарадзе пэдагогаў праваслаўных тэалагічных шкіл з чэсага съвету, якая адбылася ў ліпені 1977 г. ў Шэнтоны Усяленскага Патрыярхіі ў Жэневе. Фактычна, гэта было першае публічнае выступленне нашне (Украінскае) Царквы на міжнародным праваслаўнага грунце. Удзел прадстаўнікоў Сэмінарыі на нарадзе атрымаў высокую ацэнку удзельнікаў нарады, як і царкоўных дастойнікаў іншых праваслаўных цэрквяў. Пры гэтым была ўшанаваная ўся Царква падчас архірэйскай Службы Божай, якую ўзгледзіў Генэр. Сакратар Перадсаборнае Камісіі Усяленскага Праваслаўнага Сабору Мітрапаліт Дамаскінос, і ў часе архірэйскага памінання, адразу пасля ўсяленскага Патрыярха ўспамінаў Галаву Царквы — Уладыку Месьцілава.

У сувязі з прадбачаным ў недалёкім часе скліканьнем Усяленскага Праваслаўнага Сабору, Уладыка пайнфармаваў пра заканчэнне патрыхтоўчай працы Перадсаборнай Камісіі ды пра ўсталеныне праграмы буду-

БЕЛАРУСЬ

Пад гэтым тытулам у месячніку „Религія і атеізм в СССР” (Мюнхен, Жнівень, 1977) зьмешчаны артыкул, з якога падаем выпіскі.

„Беларусы двойчы на сваіх Кангрэсах (1917 і 1944 г.г.) абвесыпілі волю на палітычную незалежнасць; і твойчы на Саборах свайго праваслаўнага духавенства і сьвецкіх (1922 і 1942) адмежаваліся ад маскоўскага царкоўнага цэнтру, аднаўляючы сваю гісторычную аўтакефалію (XIV век).

З тых часоў палітычная ўлада з удзелам Маскоўскай Патрыярхіі жорстка „выходзівае” захолніе пагонічча савецкай імперыі — Беларусь.

З 1927-га па 1938 г. быў праведзены разгром беларускай нацыянальной інтэлігенцыі, як авангарду гэтак званага „бугажнага нацыянальныму”, і беларускага праваслаўнага духавенства і сьвецкага актыўві ініцыячай у той час праваслаўнай Царквы. У тыя-ж часы і кроху пазней былі ліквідаваныя каталіцкая парадфі і духавенства.

Паноўны разгром нацыянальнага і царкоўнага жыцця быў праведзены зноў супольнымі высілкамі ўстаноў тэгуро і Маскоўскай Патрыярхіі ў прамыя паваенныя гады. Беларуская інтэлігенцыя, хто не паспей выезмігравашь, была або фізычна зьнішчана на месцы, або тэрапаваная за Урал. Усе тыя катэгорыі насельніцтва, зь якіх маглі выйсці гэтак званыя „інгадумцы”, здольныя стварыць беларускае самавытавечтва ў Ка-мітэты абароны правоў чалавека, пепаселеныя ў Каўказ-Фінскую рэспубліку або ў Казахстан. Праведзена была жопсткая чыстка сярод праваслаўнага духавенства. Яно змушана было адмовіцца ад поэтэнзіі на аўтакефалію, і павінна было зноў прызнаць над сабою маскоўскую царкоўную ўладу. Беларуская Мітраполія была абернута у звычайную епархію Маскоўскай Патрыярхіі Чаловы яе атхіеўскіл за яго асабістыя заслугі ў галіне „пекорной, экуменіческой и мітротворческой” дзеяль-

чага Сабору, пегтгым пунічтам якой мae быць справа паасобных праваслаўных цэркvaў, якія заінавалі ў ХХ стагоддзі ў выніку палітычных і ваёвных падзеяў і рассяяленыя мільёнаў праваслаўных людзей па ўсім сьвеце. Наступныя пунічты праграмы прадбачваюць разгляд і ўхвален'не нормаў, якія будуть регуляваць надан'не тым пэрквам статусу аўтакефаліі або аўтаноміі.

Маючы гэта на ўвазе, проводзі Украінскае Царквы прысьвячае будучым Сабору спэцыяльна пільнію ўвагу. Дзеля гэтага Ул. Мітрапаліт навязаў беспасярэдні контакт з Перадсаборнай Камісіяй у Жэневе і яе генэральным сакратаром Мітрапалітам Дамаскіносам. Дзеля ўстален'ня контакту ўладыка выканаў пяць падарожжаў да Жэневы ў гадох 1976-77-м. Гэта дало нагоду да знаёмства з епархамі іншых праваслаўных цэркvaў. Цяпер наша (Украінская) Царква атрымлівае ад Перадсаборнай Камісіі яе справаудачы, таксама, як і іншыя памесныя праваслаўныя цэрквы.

Уладыка Месьцілаў верыць, што доўгачаканы Усяленскі Праваслаўны Сабор залечыць шмат незагоеных ран на целе Усяленскай Праваслаўнай Царквы. Але зьдзейсніць Сабор гэту вялікую місію толькі тады, калі ўдзел у ім возьмуць усе праваслаўныя цэрквы, бяз розніцы іхнага цяперашняга т. зв. „кананічнага статусу”. Верыць Уладыка ў тое, што Украінская Праваслаўная Царква будзе на тым Саборы рэпрэзэнтаваная, як роўная з іншымі праваслаўнымі цэрквамі.

(Паводле: „Украінське Православне Слово”, № 11-12 — 1977)

ности", атрымаў у 1975 годзе званыне мітралаліта (Журн. Моск. Патр. № 11, 1975, б. 6). Духоўная сэмінарыя (Жыровіцкая) зачынена. Жыровіцкі мужчынскі манастыр — цяпер месца асаджэння непажаданых епіскапаў — не падаецца для наведаныня чужаземцам, як паважны гістарычны, варты ўвагі помнік рэспублікі. У адрозыненіне ад іншых епархіяў архірэйскія аб'езды прыходаў у Беларусі амаль не праводзяцца.

Працоўны беларускі народ жыве ў сталай бядоце і ў змаганыні за існаваныне. Гэткі элемэнт заўсёды найболыш застрашаны і таму падатлівы на выхаваныне мэтадам бізуна і перніка".

Тут трэба адцеміць, што разважаныні пра мэтад „бізуна і перніка" дастаткова наўгунія, а ня так ужо і праўлізвія. І трэба сказаць, што пернікамі беларуса ніколі не карміў, тымбалей пры бальшавізме, калі і хлеба нестае; а смак бізуна і да бальшавікоў ведаў. І не ад бізуна апынулася масы беларусаў у тэй-жа Карэліі, у Казахстане, па ўсёй Сібіры, на Далёкім Усходзе, на Сахаліне, у Ігарцы, у Котласе, на Беламорі — залішне доўга будзе пералічаць усе месцы выгнанія.

Праўдзівей будзе сказаць, што беларус не такі падкі да гвалту, разбою, рэвалюцыі. Беларусь не ралжала такіх, як Ленін.

„Большасць цяперашняга насельніцтва ў Беларусі, — чытаем далей у тым-жа артыкуле, — выхадцы з праваслаўных сямей. Пад шматгадовым прэсам камуністычнага выхаваныня і палітычнай арыентацыі патрыяршага духавенства — яно (населеніцтва) ужо ніякіх відавочных праваў царкоўнай апазыцыі не дае. Цяжэй для ўлады з хрысьціянскім сектантствам. Яно пашыраецца на Беларусі, не ўкладаючыся ў пракрустова ложа савецкага заканадаўства пра культуры".

Было-б цікава, але і страшна, каб хто падлічыў, колькі чынных праваслаўных цэрквай на Беларусі, і колькі праваслаўных святароў на мясцох. Напэўна ў Праваслаўнай Царкве на Беларусі ўчынены спусташэніі найвялікшыя, калі навет парадунаваць прапарцыянальна да іншых.

„Яшчэ больш складана, — гаворыцца ў артыкуле далей, — выглядае справа з мясцовымі каталікамі. Справа ў тым, што апрача каталікоў беларусаў, тут жыве 382.000 палякоў".

Зноў-жа трэба адзначыць, што ў гэтым лік палякоў упісаны найбольш каталікоў-беларусаў, якім аддаўна ўбіта ў галаву, што калі каталік — значыць паляк.

„Для абедзівюх нацыянальных груп царкоўнай мовай служыць польская... Наяўнасць у савецкай Беларусі гэткай заходніцкай праслойкі немагчымая для ўлајаў, і яны ўжываюць драконаўскія заходы для поўнага здушэння царкоўнага жыцця мясцовых каталікоў (Думаецца нам, што гэтыя „драконаўскія заходы" кладуцца найперш на больш пашыраную рэлігію ў краіне, гэта значыць на праваслаўную). І гэта згодна з „запаветамі Ільіча" — Рэд.).

„З трохсот каталіцкіх святароў, якія былі паслья вайны, засталося ўсяго 32 са старэлых, абцяжаных надмернай пастырскай працай. (Штось сумлеўна, ці іх засталося 300 яшчэ й да вайны? — Рэд.). На кожнага зь іх прыпадае шмат аўдадавальных прыходаў, раскіданых на адлегласці 100 і больш кіляметраў. Святар з Рубяжэвіч, напрыклад, аблужвае 26 прыходаў. Ніводнаму святару з Польшчы, Літвы ці Латвіі не дазволілі напрацягну 30-ці мінулых год асесыці ў Беларусі. Новапасльячаныя выпускнікі Каўнаскай і Рыскай духоўных сэмінарыяў лягчэй атрымліваюць дазвол на выезд для пастырскай працы ў Казахстан ці на Украіну.

„У Горадне, дзе жыве 60.000 каталікоў, у 1976 годзе ня было навет

Каляднае багаслужбы. У Менску, дзе каля 50.000 каталікоў, няма ні храму ні сьвятара. Бліжэйшы да Менску каталіцкі храм — у пасёлку Краснае, за некалькі дзясяткаў км. ад Менску.

Аселеная ў Беларусі палякі пазбаўленая ня толькі сваіх рэлігійных правоў. Яны ня маюць тут ніводнае польскае школы”.

Дзіва ў гэтым няма. Ведама, што і беларуская мова мала дзе да-пушчана ў публічным ці афіцыйным ужытку: ані ў справаводстве, ані шыльду на вуліцах ці якогася паведамленьня, ані паказынку на дарогах у беларускай мове ня знайдзеш. І не ад беларусаў залежыць таць ці ня дадзець дазвол на школы польскія.

Але працягнем яшчэ выпіскі.

„Каталіцкі сьвятар, беларус з Вішнёва, праводзіць сваю пастырскую дзейнасць у беларускай мове. Ён уважае, што калі царкоўнае моваю каталікоў ня стане беларуская мова, то з каталіцтвам у Беларусі будзе скончана. Іншыя лічаць, што ў захаваныні польскае царкоўнае мовы — пэўнасць аховы мясцовага каталіцтва ад вагожых гэтай царкве ўплываў. (Але-ж багаслужбы правіліся дагэтуль ня ў польскай мове, а ў лацінскай? — Рэд.).

„Пры агульнym здушэнні царкоўнага жыцця каталікоў у Беларусі выключчынem становіцца жывы зъяднаны мнагалюдны прыход у Браславе. У 1976 годзе тут прынялі Першое Прычастце 179 дзяшер. Самаахвярная дзейнасць мясцовага сьвятара абстаўлена стойкай моладзьлю, дзяцьмі і вернікамі-бацькамі, якіх не ўдалося запалохаць. Яны бароняць інтарэсы свае Царквы, спасылаючыся на міжнародныя канвенцыі і пагадненіне ў Гэльсінках”.

Аднак-жа, калі здолелі захаваць парадок да гэтага часу, то Гэльсінкі тут ніпрыхым.

Дакладней у артыкуле пададзены абсяг дзейнасці атэістычнай арганізацыі, бо падаюцца лічбы, узятыя з бальшавіцкага часапісу „Вопросы научного атеизма” (вып. 19 за 1976 г.).

„У 1974-75 навучальнym годзе толькі ў систэмe партыйнае адукцыі займалася 650.000 чалавек, а разам з формай масавай палітычнай пропаганды — да атнага міліёну семсот тысяччэй чалавек. Што году ствараецца ад 500 да 600 тэарэтычных сэмінараў у „проблемах навуковага атэізму”, працуе ня менш тысячы школ „печатковых ведаў з прыроды і грамадзтва” (гэты назоў завуалёўвае іхную атэістычную мэтu — рэд. месяч.); дзясяткі народных універсітэтаў, сотні стала дзейных лекторыяў і кіналекторыяў, клубы чытачоў журналу „Наука і рэлігія”. Рэгулярна праводзяцца канферэнцыі, вечары, гутаркі, лекцыі на тэмы навуковага атэістычнага.

„Толькі ў Берасцейскай вобласці, пачынаючы з 1962 году, працуе што году 130-160 школ „печатковых ведаў”. Гэтыя школы праішлі, агульна на бяручы, блізу 40.000 чалавек. Гэта 10% агульнага ліку рабочых і калгасынкаў.

„Рупная ўвага звернута на раёны — Баравіцкі, Драгічынскі, Кобрынскі, Ляхавіцкі, Пінскі і Пружанскі, паколькі ў гэтых раёнах заўважана большая прыхільнасць да рэлігіі”.

Разумеецца, вынікаў гэтае „дзейнасці” нідзе не пададуць, і ўсе гэтыя заходы „у систэмe партыйнай і атэістычнай адукцыі” ані не выяўляюць запраўднага стану, як рэлігійнасці, так і атэізму сярод людзей. Людзі ходзяць туды, як дауней на паничыну хадзілі, або і з горшай неахвотай, бо цяперашнія цівуны і наглайшыя і больш небяспечныя.

ПІСЬМО-СКАРГА

З Архіву Самвидацтва, у якім зъбирающа неафіційныя дакументы і матар'ялы, што трапляють на Захад з СССР.
Дакумент № 3003-н.

Галоўнаму рэдактару „Літературнай газеты” ЧАКОЎСКАМУ.

Я, Хаванскі Мікалай Сямёновіч, работнік Вішебскага УПП ВОС (Учебно-Производственное Предприятие Всесоюзного Общества Слепых), пра-
васлаўны хрысьціянін, прыхаджанін вішебской царквы, азнаёўшся з абр-
аральным артыкулам, апублікаваным у Вашай газете ад 13-га каставіка.
„Свабода рэлігіі і паклённікі”. Знаходжу, што ўсё налукаванае ў ім —
агідная ілжа і паклёпты, якія маюць на мэце ачарніць ня толькі паасобных
прапастаўнікоў хрысьціянскага адпакіння, але і ўесь рух у лэласці.
выстаяўляючы яго, як „кукчку адшчапенпав”. чыягнучых у якуюсія няпры-
стойную дзеянасць „нейкім” Аляксандрам Агароднікам.

Я лічу, што адварот ад афіцыйнага бязбожжа і поінкі съветлых ідэа-
лаў, імкненне жыць духовым жыцьцём — якасці адпачатна свомыя ча-
лавеку. Цяжка чалавеку з тязінства выхаванаму ў тух этім, пры-
ніць веру ў Бога, але толькі яна лае запраўданае ўлаганінне, духовую
радасць і сэнс жыцьця. У апошнія п'есцілешце ўзынялася запікаўле-
насць народу і, што радасна, — моладзі — да пэлігії. Храмы ня маюць
магчымасці зъмясціць усіх, якія жадаюць асаблівую ѿсьвятанію. У арты-
куле цвердзіца, што ў нас адсунтнічае дыскрымінальна веңнікаў, але до-
сцьць пабежнага погляду, каб пераанаша ў атвяротным. Цэрквы зачы-
няюцца, і нідзе ня чуваль, каб адчыняліся новыя. Біблію, Евангельле нізе
нельга дастаць, ня кажучы ўжо пра апалётгетычную літаратуру. Шык гэта
районпраёве веңнікаў з няверачымі, калі ўсе магазыны завалені атэс-
тычнай літаратурай. веңнікі-ж ня могуць адказаць на навалу абвінавач-
ваныня, найчасцей бязмысных. У нас поўля афіцыйных палізеных 40
міліёнаў верачых, але чаму-ж гэтыя грамадзяне, якім подля Канстытуцыі
належаць поўныя права, аўтэктыўна ня маюць права на спрэчкі масавай
інфармацыі і ня маюць сваіх праграм радыя і тэлебачання? Адзіны пад-
коўны журнал „ЖМПР” (Журнал Московской Патриархии” — гэта для
ўсяго СССР — рэд.), які выдаецца вельмі малым тыражом, практична
недаступны большасці веңнікаў. Забаронена ня толькі адкрытая пропа-
ведзь Евангельля, але й сувязь яго з сучаснасцю. Хрышчэнныя рэгістру-
еца і падаеца на пратрыемства дзеля грамадзкага узъзяяньня (разу-
мецца — супраць хрысьціянскага — рэд.). Бязмала ўва ўсіх храмах заба-
ронены аддаўна прыналежныя праваслаўнаму дабрачынню званіцы.
Святары, манаскі чын падаеца ў прэсе і на тэлевізіі на злое абысмиянъ-
не. Вобраз п'янага „папа-прахадзімцы” ня сходзіць з экрану.

Доля звязала мяне з Аляксандрам Агароднікам, калі я меў ужо сфер-
маваны праваслаўны съветагляд. Мой сябра і брат у Хрысьце паказаны ў
артыкуле „бяспумленным шулерам”, чалавекам падвойнай маралі, які
ўцягвае прасыцячкоў у сваю няпрыстойную дзеянасць.

І вось цяпер вы абраўнулі свой улюблёны мэтац паклённіцкага асьмей-
ваныя супраць Аляксандра. Але кожнаму верніку, навет незнаёмому з
Аляксандрам, зразумелая вэшчая ілжа, бо нельга ўцягнуць, а тым больш
утрымаць чалавека ў веры ашуканствам, калі ён ня прыняў веры ў сэрца,
не дайшоў да яе сваім жыцьцёвым дазнаньнем.

Хрысьціянская сэмінары былі для мяне спробай самапазнаньня ѿ съве-
це, памаглі ўсталіць больш паважную праваслаўную пазыцыю. Яны заў-

Т. Л.

„ПЕСЬНІ ВЫГНАНЬНЯ”

Лісты да сябра — Ліст першы.

З усходу дзікага —
Людзкое дамавіны —
Пішу мой ліст;
Бо гэтыя сънягі
Трывожаць часта
Добрая ўспаміны
Аб вельмі блізкім,
Вельмі дарагім.

Успомніш Беларусь,
І кроў у жылах стыне . . .
Куды ні йдзеш, —
З табой адна туга.
О, дружка, любы мой!
Як горка апастыліў
Мне край чужы
І дзікая тайга!

О, родны край! . . .
Каго ён не галубіў,
Каго у роспачы
І горы ня уцішаў?
Куды ні йдзеш, —
Усё так сэрцу люба;
Куды ні глянеш,
Цешыцца душа.
Ідзеш загонамі,
А там на ніве — жнеі;
І лълюцца песьні
Жніўныя здалёк . . .

Вакол сядзібаў
Вішні ружавеюць,
Прыветна кланяецца
Кажны васілёк.

„Ты — наш, і мы — твае”, —
Шасьцяць калосьsem нівы.
„І мы — твае”, —
Гамоняць гушчары.
Усё так хораша,
І дзіўным пералікам
Сыпляваюць птушкі
Рана на зары.

Я ўсёй душой
Любіў загонаў мову,
Я ўсёй душой
Любіў мой родны край . . .
І вось мяне,
Як злодзея, сурова
Зладзейскі суд
Бяз жалю пакараў.
Зладзейскі суд . . .
То-ж ён чырвонай зграі
Душу сваю
За медзякі прадаў! . . .
Мой дружка, любы мой!
Цяпер ты ў родным kraі . . .
Дык вось паклон мой
Нізам перадай.

сёлы былі радасныя і жаданыя, бо несьлі дух братэрскага супольства і вольнага хрысьціянскага дыялягу. У іх ня было нічога супрацьзаконнага.

Можна было-б не зварачаць увагі на гэты артыкул, калі-б не пагравальны яго тон. Гэта мяне вельмі трывожыць. Я вельмі занепакоены за долю майго бязупынна съціганага брата.

Свайм пісьмом да Вас я выказваю пратэст супраць таго залеву ілжы, які Вы выявілі, каб апаганіць чеснае імя Аляксандра.

І калі для Вас ня сталі зусім чужымі пачуцьці чалавечнасыці і чэсці, то падумайце пра ту ю агітную ролю, якую выконвае Вашая газета ў працэсе ўдущэнья саводнае мысльі ў нашай краіне.

17 красавіка 1977 г.

Мікалай Хаванскі
(Падаецца адрыс)

ПАРАФІЯ БАПЦ У МЭЛЬБУРНЕ

Ведамая ўса ўсім съвеце арганізацыя „Чырвонага Крыжа”, аддзел у Аўстраліі, што год праводзіць зборку ахвяраў. У 1977 годзе мэльбурнская Парафія БАПЦ прыняла чынны ўдзел у зборцы ахвяраў. 19 сакавіка чатыры маладыя дзяўчынкі (Марыя, Ірана, Вера і Дыяна) ат імя парафіі выканалі прынятты на сябе абавязак зборкі ахвяраў. Трэба адзначыць, што нашыя маладыя памачніцы вывязаліся даволі добра: сабралі ладную суму грошай, за што і атрымалі падзяку — ліст ганаровае ўзнагароды.

Угодкі Акту 25-га сакавіка мэльбурнская Парафія БАПЦ сёлета абыходзіла ў нядзелью 27-га сакавіка. Пасьля Св. Літургіі быў адслужаны Малебен Грамадзянскіх Святаў. Настаяцель а. Аляксандар сказаў прачулую прынагодную пропаведзь. Царква на гэты векапомны чэнь была ўпрыгожана бел-чырвона-белым сцягам і букетамі жывых кветак.

У Фамінью нядзелью (17-4-1977 г.), пасьля Св. Літургіі ў царкве, згодна з нашай традыцыяй, настаяцель і вернікі паехалі на беларускі магільнік, каб памаліцца за упакаенне адыйшоўшых у вечнасць. Паніхіда была адслужана пры супольным памятніку ды дакананы чын пасьвячання магілаў супачылых суродзічаў.

24-га красавіка мэльбурнская Парафія ўрачыста абыходзіла Храмаве Свята: св. муч. Віленскіх — Антона, Івана і Еўстафія.

28-га травеня 1977 г. з ініцыятывы Сястрыцтва пюя Парафіі і Парафіяльнай Рады вернікі мэльбурнскай Парафіі БАПЦ зладзілі супольны пачастунак — прыняцце для адзначання юбілею 15-летнія съвятарскае службы настаяцеля Мітрафорнага Пратаерэя а. Аляксандра. З радасцю трэба адзначыць, што да зладжання, як і да ўдзелу ў прыняцці, спрычынілася вялікая колькасць суродзічаў, у тым ліку і нашая маладзь.

22-га чэрвеня 1977 г. у Мэльбурне адбылося афіцыйнае паяднанье Прэсбытарыянскай і Мэтадыскай цэркvaў. Падзея паяднання абавязачалася асобай Багаслужбай у нядзелью 26-га чэрвеня. Паміж мэльбурнскай Парафіяй БАПЦ і Прэсбытарыянскай Царквой адчаяна добыя суадносіны, і таму на ўрачыстасць была запрошана Парафія БАПЦарквы. Парафію рэпрэзэнтавалі: Старшыня і Сакратар Парафіяльнае Рады ды сакратар Сястрыцтва пюя Парафії БАПЦарквы ў Мэльбурне.

26-га чэрвеня 1977 г. настаяцель памеснай Парафіі БАПЦ а. Аляксандар ахрысьціў Наташу-Ліз, дачку Ллойда і Лідзіі Окселэй. Няхай Усемагутны Госпад абдорыць Наташу добрым здароўем, каб добра расла на славу Богу, радасцю-пацеху бальком і людзям добрае волі.

Ад 17-га да 24-га ліпеня 1977 году ў Мэльбурне ўрачыста абыходзіўся тыдзень паняволеных народаў. Урачыстасць распачалася ў Нядзелью 17-га ліпеня экуменічным Малебнам у Катэдры Св. Патрыка. У Малебне саслужыла 16 съвтароў, рэпрэзэнтуючы 14 паняволеных нацыянальнасцяў. У часе Малебну чыталася „малітва веручых” у мовах прысутных нацыянальнасцяў. Малітву ў беларускай мове прачытала сястра Ірэна. Малебен закончыўся дабраславенствам Лютаранскага, Праваслаўнага і Рыма-Каталіцкага духавенства. Ад праваслаўнага духавенства дабрасловіў Мітрафорны Пратаерэй а. Аляксандар, настаяцель мэльбурнскай Парафіі св. БАПЦарквы.

7-га каstryчніка 1977 году у Мэльбурне адбылася нарада духавенства праваслаўных цэркvaў. У нарадзе прынялі ўзел амаль усе праваслаўныя Цэрквы: — Антыяхійская, Армянская, Баўгарская, Беларуская, Грэцкая, Эгіпская і іншыя... БАПЦаркву рэпрэзэнтаваў Пратаерэй а. Аляксандар.

ДОБРЫ ПАСТЫР

Шэсць год мінула ад часу пасьвячэння Яна Пякарскага ў ерзі, — пасьвячаны 5-га верасня 1971-га году. За гэты час а. Ян здабыў у вернікаў вялікую павагу і пашану, і парафіяне лічаць яго незаменным духоўным кіраўніком і добрым рэпрэзэнтантам на рэлігійнай ніве, бо добрыя вынікі ягонае працы съветчакъ пра гэта. Не зважаючы на сэрцовае недамаганье і, наагул, слабое здароўе, ён абслугоўвае чатыры беларускія асяродкі: Лёндан, Кэмбрый, Вульвергемптон і Стэвенадж. У Стэвенадж пабудаваў прыгожы Іканастас, пасьвячэнне якога адбылося 10-га ліпеня сёлета, з удзелам Пратапрасвіцера Аўгена Смаршчка, які ў тым часе гасціць у Англіі. Гэта сталася паважным здабыткам, бо ў тэй акоўцы ніяма праваслаўнай Царквы, і вернікі радасна віталі адкрыццё яе, і дзякуючы айцу Пякарскаму за ягоныя заходы перад ангельскім Епіскапам, які дазволіў карыстатаца царквою не патрабуючы нікай аплаты, апрача належнасці падатку за царкву і платы за карыстаньне электрычнасцю.

Лік парафіянаў у тых асяродках, якія абслугоўвае а. Пякарскі, усьцяж значна павялічваецца, бо Багаслужбы наведваюць вернікі з іншых нацыянальнасцяў. Служба Богу, Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царкве сталася для айца Яна першай неабходнасцю і яго жаданай і пачэснай працай.

Лічачы гэта галоўнаю асноваю свае рэлігійнае дзеяньні, а. Ян звярнуў увагу і на рэпрэзэнтацыйную частку працы. Ужо на другім годзе свайго служэння яго прыняў Экзарх Константынопальскага Патрыярха ў Лёндане Атэнагорас II і дазволіў служыць з грэцкім духавенствам, а пазней прымаў удзел у паломніцтве так названага „Ангельскага Назарэту”, дзе прымала ўдзел 12 съявтароў з грэцкім Епіскапам Хрыстафорам.

На дзень 18 верасня было ўмоўлена спатканье з ангельскім Епіскапам, да якога належыць царква ў Стэвенадж, дзе была парушана справа карыстаньня царквою на даўжэйшы час, бо вернікі маюць жаданье аднаўіць тую царкву і закупіць некаторыя царкоўныя рэчы.

У Лёндане, дзякуючы добраму супрацоўніцтву з украінцамі, ёсьць надзея, што яны дазволяць служыць у сваёй нованабытай царкве, бо ў ангельскай царкве, дзе да гэтага часу адбываліся Багаслужбы, можна правіць Літургію толькі пасля службы ангельскай, што не задавальняе нашых вернікаў.

Належыць таксама зазначыць, што вялікую помач а. Ян мае ад свае Матушкі Аляксандры, якая разам з ёй на асяродках і дапамагае служыць ў якасці харысткі.

Вернік з Англіі

МАЛИТА

прачытаная падчас Малебу 17. 7. 1977 году:

Усемагутны Божа, Уладар Нябесны! Мы, дзеци Твае, пакорна просім помачы Твае. Пашлі Тваю Боскую Ласку і апеку народу Беларускаму. Абдары Святым Тваім Духам, мудрасцю і вытрываласцю тых, хто з надзеяй на помач Тваю бароніцу Бацькаўшчыну і народ наш і ўсе народы. Скараці час цярпенняня ўсіх панявленых народаў. Усіх, хто аддалі жыццё сваё за веру і праўду, упакой у Валадарстве Тваім Нябесным.

Няхай цудоўнае імя Тваё, Божа і Спасе наш, пануе і звязе ў сэрцах нашых і будзе благаслаўленае цяпер і навекі. Амін.

АД КАНСЫСТОРЫІ БАПЦ

У сувязі з тым, што ў гэтым годзе быў распаўся суджаны „Зварот” Кансысторыі аб ахвярах на будову Цэнтра БАПЦ, таму мы не праводзім зборкі ахвяраў на Кансысторыю, як рабілася гэта папярэднімі гадамі, але затое просім большай ахвяры на Цэнтр БАПЦ. Усе мы разам можам і павінны пабудаваць гэты будынак, як месца сядзібы Мітраполіі БАПЦ з спэцыяльным уладжаннем собскага царкоўнага архіву і бібліятэкі. Кошт самога будынку выніске прыблізна 50-60 тысячаў даляраў. На амэрыканскія ўмовы гэта нармальны кошт аднасямейнага будынку. Да гэтага часу атрымалі мы ахвяры толькі ад некалькі асоб. Цяпер мы знаходзімся ў перыядзе Калядных святаў і калі па традыцыі, асабліва на Захадзе, пераходаеца прыгожы звычай памяці і абдорваныне падарункамі, дык не абмінайма і нашае Маткі Св. Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы ў Заходній гэмісфэры, ды з нашых ахвяраў пабудуем новы будынак для Ейнае патрэбы.

ПАРАФІЯ СВ. АП. ПЯТРА і ПАУЛА ў АДЭЛЯЙДЗЕ

Зусім неспадзянавана ў Парафіі Св. Апосталаў Пятра і Паўла ў Адэлійдзе даведаліся ад Матушки, што ў гэтым годзе 28-га жнівеня споўніца 40 год, як Айцец Георг рука паложаны ў сан Ерэя, і праз увесы гэты час бязупынна працуе на царкоўнай ніве, праводзячы ў жыццё навуку Хрыста Збавіцеля. Хоць быў кароткі час да дня юбілею, але парапія з вялікай ахвотай і энэргіяй распачала падрыхтоўку каб урачыста ўшанаваць юбілей Айца Георга. У суботу 27. 8. 77 г. нашыя руплівія жанчыны супольна з Сястрыцтвам пры парапіі падрыхтавалі абед для ўсіх парапіянаў. У нядзелью 28. 8. 77 сам Юбіляр адслужыў Св. Літургію у прысутнасці вернікаў парапіяня.

Пасыль Божая Службы ўсе перайшлі ў прыцаркоўную залю, дзе чакалі прыходу святара. Калі а. Георг увайшоў у залю, усе спаткалі яго гучнымі воплескамі. Старшыня Парапіяльнае Рады брат Станкевіч прывітаў Юбіляра, зазначаючы, што а. Георг у цяжкі мамэнт для Парапіі не адмовіў нашай просьбі і прыняў нашу асірацелую Парапію пад сваю духоўную апеку, і напрацагу ўжо 5-ці год кожную нядзелью і кожнае свята правіць Божыя Службы ў нашай Беларускай Царкве. Выказваючы падзяку для Юбіляра за ягоную адданую працу для нашага Беларускага Народу, Старшыня Рады пажадаў а. Георгу добраага здароўя і шчаслівага доўгага жыцця, ды прасіў а. Георга, каб ён і ў будучыні духова апекаваўся намі і нашаю Беларускую Царквою.

Адначасна, як падзяку за ахвярную і шчырую працу, ад імя Парапіі Юбіляру быў даручаны падарунак у форме вялікага і прыгожага крэслакальных ханкі. У гэты час сястра Бічанін паднесла ў падарунак для Матушки букет прыгожых кветак. Брат Міхась Бурнос прачытаў верш, які напісаў Янка Ролсон — „Святыну Юбіляру”, што выклікала гучныя воплескі, а ўсе прысутныя засыпвалі Юбіляру „Многае Лета”.

Пасыль гэтага а. Георг пасывяціў ежу, і ў чэсьць Юбіляра распачаўся агульны пачастунак. У часе абеду а. Георг падзялаваў Парапіяльной Ра-

СВЯТАРУ — ЮБІЛЯРУ

Быў час, былі мы ў смутку, былі мы ў горы,
Як наш настаяцель быў вельмі хворы.

Ойча! мы вас папрасілі, вы руку падалі,
З Хрыстовай любоўю вы нас прывіталі.

Прышлі вы да нас, з шчырай душою,
І лёс свой звязалі з беларускай царквою.

Шчаслівы мы з вамі і рады мы вам,
Жывём пахрысьціянску ,як трэба братам.

Гэта наша сямейка, адна грамада,
А ў ёй нам патрэбна адна галава.

На гэтай пасадзе айца Георга маем,
І сёньня юбілярную дату мы тут адзначаем.

Ойча! вы сорак гадоў у імя Бога-Хрыста
Носіце крыж і сан святара.

Па волі Усявишняга вы святаром сталі,
І лёс свой навекі з царквою звязалі.

Мы ганарымся, Ойча, што вы разам з намі,
І духоўную апеку маецце над намі.

У Святую Нядзелю мы разам молімся Божу,
У беларускай царкве за лепшую долю.

Дык віншуем вас, Ойча, з саракогодзьдзем святара,
І каб далей навучалі нас ідэі Спасіцеля-Хрыста.

Дай Вам Божа здароўя, шчасльця,
Вясёлага жыцця ўсе вам жадаем,
А цяпер МНОГАЕ ЛЕТА мы вам засыпаем.

*Прысьвічаю айцу Георгу з нагоды яго
юбілярнай даты саракагодзьдзяя святарства
28. 8. 1977. Горад Адэляйда — Аўстралія.*

Янка Ролсон

дзе і ўсім парафіянам за прыгожы падарунак і за шчырую нашу павагу
і любоў да яго, зазначыўши, што гэгая неспадзянка кранула ягонае
сэрца, і ён ніколі не забудзе Беларускі народ.

На заканчэннне урачыстасці Юбіляр падзяліўся з прысутнымі ўспа-
мінамі з ягонага дзяцінства, пра навуку ў Духоўнай Сэмінарыі, з свае
святарскае працы ў часе вайны, з працы ў Аўстраліі і нарадзіле з сучас-
нае рэлігійнае працы сярод Беларусаў ў Адэляйдзе.

Я. Р.

ПАРАФІЯ У НЬЮ ЕРКУ

У нядзелю, 13-га лістапада сёлета адбылося съяткаванье 562-ой гадавіны ўстанаўленыня Наваградзкай Мітраполіі. На адзначэныне гэтае падзеі склаліся: Урачыстая Божая Служба ў Царкве Св. Кірылы Тураўскага ў Брукліне — Нью Ёрку і адмыслова прызначаная застольная бяседа.

Божую Службу правіў Яго Праасьвячэнства Архіепіскап Мікалай. Яму суслужылі: а. Аляксандар з Парафіі Жыровіцкае Божае Маці ў Гайлэнд Парк'у, шт. Нью Джэрсі, а. Карп з Парафіі Св. Тройцы ў Дораты, шт. Нью Джэрсі, і новапасьвячаны малады дыякан Расьціслаў Войтанка. Пашыраным хорам кіраваў рэгент М. Тулейка. Царква была папоўнена вернікамі з Парафіі ў Гайлэнд Парк'у і прыезджымі вернікамі з далейшых мясцоўсцяў.

На заканчэныні Божае Службы ўсе ўдзельнікі пераішлі ў прыцаркоўную залу на прыгатаваны абед старанынем Сястрыцтва пры Парафіі. Абед-бяседа пачаўся пасьвячальнай малітвой Уладыкі Мікалая. І па малітве Уладыка Мікалай прачытаў даклад на тэму вызначанага съята пад назовам „Мітрапаліт-Рыгор”. Ведама-ж, што за Мітрапаліта Грыгорыя Цамблака Наваградзкая Мітраполія стала самастойнай. На аснове дакладу Уладыкі Мікалая ў гэтым чумары часапісу „Г. Царквы” пададзены артыкул „Да гадавіны ўстанаўленыня Наваградзкай Мітраполії” Таксама ў нашым часапісе — „Г. Ц.”, у № 37 і 38, пададзены весткі з жыцця і дзейнасці Мітрапаліта Грыгорыя, у артыкуле „Мітрапаліт Грыгоры Цамблак”.

Пад канец застольнае бяседы бр. Уладзімер Курыла выгласіў ушанавальнае слова для даўгагетнага рэгента царкоўнага хору Міхася Тулейкі, з адобразынем прынятае ўдзельнікамі бяседы.

На скілку кароткага асеньняга дня съяткаванье закончылася малітваю Уладыкі Мікалая.

ПАСЬВЯЧЕНЫНЕ ў ЕРЭІ

У нядзелю 18-га сьнежня 1977 г. Высокапраасьвячэнейшы Мітрапаліт Андрэй пасьвяціў пратадыякана Расьціслава Войтанку ў сан Ерэя. Урачыстая Божая служба адбылася ў Саборы Жыровіцкае Божае Маці ў Кліўлендзе, пры суслужэнні айцоў — Грыгора Кістнера і Максіма Таўпекі, і пратадыякана Міхайла Страпка. Расьціслаў Войтанка, узгадаваны ўжо на эміграцыі, паходзіць з трэйцяга пакаленія съятарскае сям'і Войтанкаў.

На ўрачыстасць пасьвячанья прыбылі: з парафіі ў Дэтройце — маці а. Расьцілава Марыя, сястра Людміла з мужам Бакуновічам, Др. Язэп Сажыч і Янка Бруцкі; з Нью Брансвіку — сужэнства Ганна і Мікалай Войтанка, дзядзька Расьцілава; з Нью Ерку — сябра з універсітetu Валентын Гарошка.

Парафія ў Кліўлендзе зладзіла ў залі пад Саборам супольны абед, на якім віталі а. Расьцілава шматлікія прамоўцы. Пад канец абеду а. Расьціслаў у прыгожай прамове дзякаўваў Уладыку Мітрапаліту, айцом Грыгору, Максіму і Пратадыякану Міхайлу за выкананыне пасьвячанья, а ўсім прамоўцам за ласкавыя вітаныні, і рупным працоўніком за прыгатаваныне абеду.

Уладыка Мітрапаліт прызначыў а. Расьцілава на другога съятара да Катэдральнага Сабору Св. Кірылы Тураўскага ў Нью Ёрку.

У БССР

„ГОРАД ІМКНЕЦЦА Ў СЯЛО”

З агітацыйнай газэткі „Голас Радзімы”
(№ 46, 17. XI, 1977, Менск).

Што „горад імкнецца ў сяло”, гэта, як падалзена ў падзагалоўку — „выснаў вучоных інстытуту філософіі і права Акадэміі Навук БССР, якія працуюць у сектары сацыяльных проблем беларускага сяла; расказвае старшы навуковы супрацоўнік інстытуту, кандыдат гістарычных навук Іван Корзун”.

Падаём у скарочаныні.

„Яшчэ нядаўна ўсё было наацварт: міграцыя з сяла ў горад пераважала. На Беларусі гэты працэс мае свае асаблівасці: удзельная вага гарадзкіх жыхароў у агульнай колькасці насельніцтва БССР да гэтага часу адстае ад суседніх з ёю саюзных рэспублік. Толькі два гады назад у нас настала дэмографічная раўнавага — колькасць гараджан парастала з колькасцю жыхароў сёл. Праўда, раўнавага гэтая, як і прадбачылі вучоныя, аказалася вельмі няўстойлівой: суадносіны між жыхароў гарадоў і сёл імкліва мяняюцца на карысць гораду. **З сёняшніх гараджан Беларусі дзіве трэці нарадзіліся ў вёсцы.** (Падкэсцеленыне нашае — Рэд.).

„Машыны, электраэнергія, перадавая тэхніка земляробства і жывёлагадоўлі — усім гэтым горад расплачваецца за ўзятыя з сяла працоўныя рэсурсы. Менавіта, гэтае тэхнічнае ўмяшаныне мелі перш за ўсё на ўвазе сацыялёгі, калі гаварылі пра рост уплыvu горада на вёску.

„Якія-ж зьмены выклікае гэта ў сацыяльнай структуры насельніцтва беларускай вёскі? Дасьледаваныні паказалі, што, па-першае, на сяле рэзка ўзрастает лік работнікаў кваліфікованай і высокакваліфікованай працы. Колькасць людзей, занятых пераважна разумовай працай, за апошнія дзесяцігодзін практычна падвоілася і складае цяпер каля 14-ці працэнтаў. Многія традыцыйныя сельскагаспадарчыя прафесіі мяняюць сваё аблічча, збліжаючыся зъместам з індустрыйнай працай. Лік дыплімаваных спэцыялістаў у сельскай гаспадарцы рэспублікі за апошнія дзесяць год падвоіўся. Асабліва хутка расла колькасць інжынерна-тэхнічнага персаналу: тэхнікаў на сяле стала за гэты час у пяць разоў больш, а інжынераў і эканамістаў — у чатыры разы. Масавая прафесіяналізацыя насельніцтва, як паказваюць дасьледаваныні, — яшчэ адна з тэндэнцыяў развязанія сучаснага беларускага сяла.

„Масавая міграцыя сельскага насельніцтва ў горад выклікала ў свой час нямала праблем. Адна з іх — старэнье сяла. У гарады ўшлі людзі пераважна маладога ўзросту. Сабраныя дадзеныя паказалі, што курс на індустрыйлізацыю вёскі, развязаніцё ў сельскай

мясцовасці многіх галін прамысловасці і будаўніцтва дапамагае выправіць становішча: за апошнія пяць год у беларускай вёсцы адбылося прыкметнае павялічэнне ўзроставых груп, ад 16 да 19 год і ад 20 да 24 год. Прыветная звяза.

„Больш таго, зъмена харкту сельскагаспадарчай вытворчасці, вынікі гэтага працэсу выклікалі ў апошня гады сустрэчны паток мігрантаў — з гораду ў сяло. Іх удзельная вага ў складзе сельскіх працаўнікоў пакуль невялікая — каля 5 працэнтаў. Але яны аказваюць глыбокае псіхалагічнае ўздзеянне на жыхароў вёскі . . .”

І далей пачынаецца ўжо „навукова-філасофская” бальшавіцкая лухта пра палепшанье быту сельскага жыхарства, накшталт таго, што „з кожным годам у рацыёне сялян зыніжаецца доля чорнага хлеба і традыцыйнай беларускай бульбы, без якой усяго некалькі дзесяцігодзьдзяў назад немагчыма было ўявіць сабе стол беларуса. Затое пастаянна расьце ўжытак мясных, малочных і мучных страв. Сённяня рацыён сельскага жыхара прыкметна зблізіўся па якасці з рацыёнам гараджаніна”.

Што рацыёны зблізіліся, то гэта можа быць і праўдай, бо як на вёсцы, так і ў горадзе сталая недастача харчовых прадуктаў. Але бульба беларуская набыла такога смаку, што дачакалася павагі трапіць на сталы маскоўскія, і яе адразу з поля адгружаюць у вагоны на Маскву. Ня сыйдзе бульба і з беларускіх сталоў, асабліва ў калгасах, дзе яна становіцца асноўным харчам асноўнай групы калгаснага насельніцтва — мазалёвай. Пра гэтую групу кандыдаты навук ня ведаюць як пісаць, бо стан яе ня лепшы за стан прыгонных пад даунейшай паншчынай. А займацца ганьбаваннем бульбы зусім не навукова.

Досьць дзівачна выглядае і гэткае ц্�верджанье. „Па насычанаасці такімі таварамі бытавога прызначэння, як радыёлы, радиаіпрэймнікі, матацыклы, матаролеры сяло зраўнавалася з горадам. Удвая павялічылася колькасць мэблі фабрыгчнай вытворчасці, якую купляюць жыхары сяла, утрайа больш стала купляць сяло тканін, у чатыры разы — адзеніні, бялізны, у шэсць разоў — галінтарэі, у восем — абутку”.

Як расшыфраваць гэтае хваленіне? У гэтым-же артыкуле гаворыцца, што яшчэ „суадносіны між жыхароў гарадоў і сёл імкліва мяняюцца на карысць гораду”. Значыць, селавое насельніцтва калі ў павялічваецца, то нязначна. Гаворыцца-ж пра паўтара апошнія дзесяцігодзьдзі. Як-жа магло стацца, каб у гэтым часе ўзьнікла патрэба павялічэння адзеніні, бялізны — у чатыры разы, абутку — аж у восем разоў? Кандыдат навук гэтага не выясняе. А яно штось падобнае на тое, як на языкох давялі ўжо ўраджайнасць палёў да сарака цэнтнераў з гектара, а ў запраўднасці закупліваюць

АЛТАР, А НЕ АҮТАР

Маецца тут наўвеце назоў галоўнае часткі царкоўнага будынку, якая завецца — Алтар. Слова гэтае іншамоўнае. Увайшло яно ў нашую мову аддаўна. У гэтым вымаўленыні яно ведама ўсім. І па ўсёй Беларусі яго ніхто йнчай не вымаўляў. Цяпер-жা чамусь некоторым нашым пісаром хочацца гэты назоў перафармаваць, і пішуць — Аўтар; таксама прыметнікі ад яго (напр. аўтарная сцяня). (The Byelorussian Times — Час — двумоўны беларускі часапіс у ЗША, № 11, артыкул „Заўвагі да Нарысу Юркі Віцьбіча: „Царква аўтарнаю часткаю з’вернута...”, „Прыбудоўка з левага боку аўтарнай часткі...”, „насупраць аўтарнай часткі”).

Што змушае калечыць слова-назуву і змяніць пэўны назоў? Можа лічаць гэта за беларусізацыю царкоўнае мовы? Але гэта выдаецца ня чым іншым, як толькі звычайнай няграматнасцяй. Ёсьць іншыя слова, іншамоўныя, з падобным гучэннем, як: Алтай (Алтайскія горы), алтын (даунейшай расейская манэта), алхімія, алмаз. Гэтых не карціць зъмяніць на — Аўтай, аўтын, аўхімія, аўмаз... А толькі ў царкоўнай мове нешта падколвае зглуміць назоў.

Ужо вучні пачатковай школы павінны ведаць, што кароткае „ў” паўстае з гуку (ці літары) „В”, калі ён становіцца між галосным гукам і зычным (сугалосным) — хоць у іншамоўных словах, а хоць і ў нашых, хоць у пачатку слова, а хоць і ў сяродку слова. Гэтак: аўтар, аўтамат, аўтабус, таксама ў нашай мове: Саўка, лаўка, Еўка, плеўка, бо тут карэннае „В” — Сава, лава, Ева, плява. Але ня можа паўставаць карэннае „ў” з карэннага „Л”, як: алтар, або ў нашых словах: балтус, галт, (глыток), валкі (сена ў валкох), палкі (салдат), калгас ды іншыя; не гаворачы ўжо пра такія слова, як галка, палка, Міхалка, зёлка, — „Л” не зъмяніеца ў кароткае „ў”. Могуць быць выключэныні, дзе цяжка ўсталіць зарэны гук, але гэта ў нашых словах, не ў іншамоўных.

Дык ні вымова, ні граматыка, ні логіка — не вымагаюць мяніць назоў — Алтар на „Аўтар”.

збожжа ў „капіталістых” дзясяткамі мільёнаў тон. Гэтак і з тканинаю і адзеньнем, якія масова йдуць пачкамі з ЗША ў СССР, ня глядзя, што абкладаюцца грабежніцкім налогам тым-жа самым СССР.

Калі-ж гаварыць пра міграцыю насельніцтва, тымбалей гаварыць у гэткай установе, як Акадэмія Навук, і разглядзець, як гэтая міграцыя зазначалася ў сельскай гаспадарцы БССР, то неабходна было гаварыць і пра „міграцыю” з вёскі ў той „Архіпелаг Гулаг”, пачынаючы ад Карэліі на паўднёвы і паўночны ўсход Сібіры, улучаючы і Сахалін. Асаўліва — пра ту ю „міграцыю” ў пачатку зачладзін калгасаў, калі эшалонамі балаклі людзей, найлепшых сельскіх гаспадароў, і раскідалі іх па разлогах Сібірскіх, адкуль ім павароту ня было. Колькі іх вывезылі? Няхай-бы Акадэмія Навук падлічыла і зрабіла выснаў, як зазначылася гэтая „акцыя” ў сельскай гаспадарцы БССР?...

Гэткага народагубства ня можна забыць ніколі!...

А руіна сельскай гаспадаркі ў БССР усьцяж працягваеца.

НЯДУГ а. ВАСІЛЯ КЕНДЫША

Наставцель Парафії Свв. Кірылы Тураўскага ў Брукліне а. Васіль Кендыш ад пачатку восені знайходзіцца на адпачынку пасля сардэчнага прыпадку. Хаця-ж прыпадак быў не асабліва цяжкі, але давялося прайсьці гэспітальнае лячэнне і падпрарадкавацца дакторскай пастанове — дайжэйшага адпачынку, прынамсі на зімовы час.

З прычыны нядугу наставцеля нармальная адправа Багаслужбай парушана. Багаслужбы адбываліся што два тыдні. Служылі напермену: а. Аляксандар, з Парафіі Жыровіцкае Божае Маці ў Гайлэнд Парк'у, шт. Нью Джэрsei, і а. Карп, з Парафіі Св. Тройцы ў Дораты, шт. Нью Джэрsei, з удзелам новапасьвячанага дыякана Расціслава Войтанкі.

УЗНАГАРОДА ПАТРЫЯРХУ ПІМЕНУ

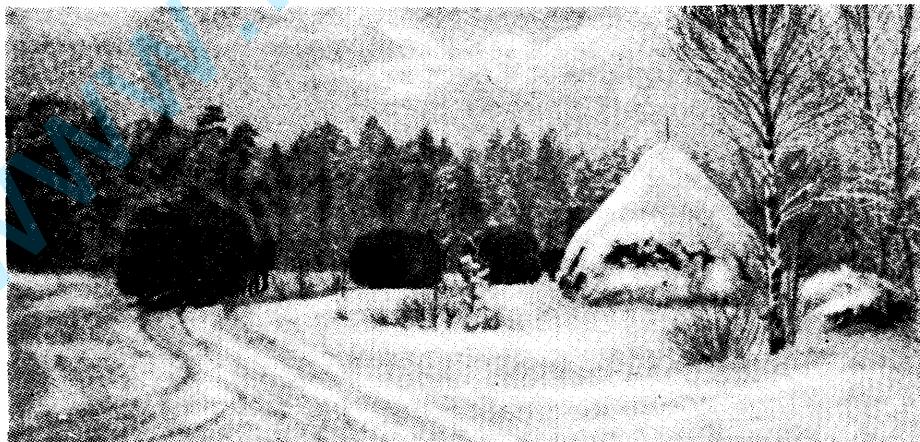
Як падае газета „Новое Русское Слово”, Савецкі урад узнагародзіў Патрыярха Пімена ордэнам Працоўнага чырzonага съязгу (Трудового краснога знамені). Цырымонія ўзнагароды адбывалася ў Крамлі. Пра ўзнагароду Галавы Рускай Праваслаўнай Царквы ў „Указе” гаворыцца, што ордэн „прысвоены” Патрыярху за „вялікую патрыятычную дзеянасць у абарону міру”.

Патрыярх Пімен узнагароду ўзяў, выказаў падзяку прэзыдыюму Вярхоўнага Савету і яго старшыні Леаніду Брэжневу і дадаў, што Руская Праваслаўная Царква будзе і далей працягваць свае патрыятычныя выслікі ў съвячэннай справе „абароны міру”.

СУПРАЦОЎНКІ МАСКОЎСКАЕ ПАТРЫЯРХІІ

Неаднойчы адзначалася, што афіцыйная частка Журналу Маскоўскае Патрыярхіі запаўняецца толькі актамі, адносна вонкавых зносін, але ніколі не апублікуювающца загады нутранога адміністрацыйнага зъместу, за выключэннем паведамленьняў пра скон епіскапаў, выбраныне новых і пра ўзнагароды. Паводле атрыманых вестак, Патрыярхія наагул занятая не царкоўным кіраваньнем, а пераважна вонкавай пропагандай. Гэта выразна вынікае з ведамага ўжо факту, што штат Маскоўскае Патрыярхіі складаецца з 206 чалавек, але з іх толькі шэсць працуяць у адміністрацыі, а ўся рэшта пастаўленая на службу „Аддзелу вонкавых зносін”.

(Паводле: „Праваслаўная Русь” № 8, 28 красавіца, 1977 г.).

У Белавежскай пушчы. Падвоз сена зубром.